

Matkó Katalin

Reneszánsz

Andrássy
Lajos

VERSEK

ÜZENET

Arcom térképén eltalálász-e még
a mosoly-patak-völgyéhez szerelmem:
lilára fagyott szívem is amíg
havasi-gyopár-testedet kerestem
már éj küszött szemöldököm mögé
futó kalandnak tűnik minden estem
míg Napkorong takarja csillagom
vándorlásomban itt kell megtelelnem.

KÉK ÁRNYÉKBAN

A Hold mögött egy sárga papagáj...
Ott hagytam el hogy akkor felfedeztem:
virágszirmok közt párzik a magány
kromoszómáim számát megfeleltem
A rét fölött pillangó-szerelmem
lelkem velük míg renyhe súly a testem
fáradtan két hold-domb között remeg
hulló csillagként hűlni hova estem

ÖLELKEZNEK A CSILLAGOK

Akkor azt mondta: ölelj most nagyon
s elengedte a földet — ismeretlen
erő emelt jégarcú csillagok
hunyorogtak alattunk — mind a ketten
éreztek akkor: itt a pillanat
az egyetlen! S a feneketlen égnek
hátunkat vetve zuhantunk oda
ahol a vágyak mindig partot érnek

LASSÚ ALKONYBAN

A pipacsok mint tavasszal a szeplők
arcod tejszínhab-párnáskáin égne
s lobognak mint a májusi sereglők
fölött kipattant lángocskák a selymek
kék ég alatt míg incselkedő szellők
hajad hárfáján halkán feleselnek
sápad a táj mögötted mint a felhők
— csak én láthatlak ilyen nagyon szépnék.

FILM, MOZI, KÖZÖNSÉG

A X. pártkongresszus óta napirenden szerepel a közművelődés tökéletesítése. Alig választ el bennünket két hónap a művelődési otthonok konferenciájától, máris újabban találkoztunk: a filmforgalmazási és moziüzemeltetési konferenciával. A megoldásra váró csomópontokat alkotói közösség munkálta ki, és terjesztette elő. Szokatlanul rendhagyó módon, a hivatott irányító szervek helyett a forgalmazók kapták a bevezető szavakat is, nyilván abból a megfontolásból, hogy ezzel is hangsúlyozzák a téma aktualitását, a vezetés demokratizmusát, és az irányító tanácsok szerepét.

Nem feladatomban a konferencia elemzése, pusztán az előbb felvázolt miliőben foglalkoznék a bennünket is szorító kérdések közül néhány gondolattal.

A forgalmazás megyei szervezetében a közel 25 milliós költséggel gazdálkodó, tanácsai irányítású moziüzemi vállalat dolga a filmügylek intézése. Működési mechanizmusában nem termelő, hanem szolgáltató, tehát indirektül kapcsolódik a gazdasági feladatokhoz, de direkt módon szolgálja az embert, összetett és sokoldalú igényeiben. Persze messze áll a sok száz milliós termelési értéket képviselő vállalatoktól, de fetisizálás nélkül adott helye, szerepe, rangja szocialista építőmunkánk materiális és tudati szférájában. Evente sok millió állami dotációban részesül, hogy viszonylag „gondtalanabul” szolgálhassa a párt kulturális politikájának érvényesülését, a szocialista műsorpolitika célkitűzéseit. E tevékenysége mégsem problémamentes, van gondja elég, hiszen birkózik a növekvő feladatokkal; a működésére ható árváltozásokkal, egyes területeken előrelép, másutt lemarad, s közben maga is formálódik.

Az utóbbi tíz évben a tévé lett a fő „közönségfogyasztó”. Az előfizetők száma 1972-ben meghaladja a 80 ezret, műsorait esteről estére negyedmillió — egy hónap alatt mintegy 6 millió — ember nézi megyénkben. A mozik csökkenő közönségbázissal folytatják működésüket. A nézők száma egy év alatt csak 3 millió. Tíz éve még 6 millió körül mozgott, a felét a tévé időközben „elfogyasztotta”.

A mozik nézőszámcsökkenésének üteme megyénkben lassabb az országos átlagnál. Úgy tűnik, ezekben az években kulminál, majd beáll az évi 3 millió nézőszám, amely előreláthatólag nem csökken majd tovább.

Meglehetősen kedvező lett a szovjet filmek iránti érdeklődés. Az összes mozinézők 55 százaléka nézett meg szovjet filmeket, 1968 óta több mint 20 százalékkal nőtt a szovjet filmek látogatottsága. Fokozatosan csökken a nyugati filmek előadás- és nézőszáma.

A magyar filmek előadás- és nézőszámának csökkenése rohamos. Tervszerűtlen e filmek reprizelése is, de változatlanul nem problémamentes a filmgyártás sem. Az utóbbi időben elkészített populáris, elkötelezett filmek sikerei és helyenkénti sikertelensége (Jelen idő, Horizont, Sáríka, drágám), nem mentenek fel ben-

nünket a magyar filmek játszási lehetőségének növelése alól. Nagyon biztató most a Nemeskürty István vezette stúdió működése, amely máris produkált néhány, a kritikát jobban elbíró alkotást, s előreláthatólag teljesíteni fogja ideit tervét. A Petőfi-évfordulóra Ranódi rendező a Helység kalapácsát, amely színes népi játék-ként gazdagítja majd filmtermésünket, a kicsinyeknek pedig elkészül a János vitéz színes, verses rajzfilmje is. Filmgyártásunk egy-két év alatt megalapozhatja majd a továbblépés feltételeit.

A magyar, a szovjet és a többi szocialista ország filmjei jobb műsorosztást igényelnek. Szegeden a műsorpolitika teljes revíziója szükséges. Rossz az a gyakorlat, ha a vállalat a városban feladja a műsorpolitikát, s a községeket „csak nevelni” akarja, és azokat is csak szocialista filmekkel (elvégre vannak haladó nyugati alkotások is). Javítanunk kell a műsorpolitikát, a szórakoztatás és a nevelés helyes arányainak kialakításán is munkálkodnunk kell. Ennek feltételei fokozatosan javulnak az olyan filmekkel, mint pl. a Volt egyszer egy család, a Fuss, hogy utolérjenek. Szegeden nagy munkára lesz szükség a műsorpolitika megváltoztatására, amelyet teljes összefogással, a párt, a tanács, a városi és az üzemi sajtó segítségével tud csak megoldani a moziüzemi vállalat. Tovább nem járható az a gyakorlat — egy kis túlzással szemlélítve —, hogy a Szabadság mozi monumentális nyugati és szovjet filmeket játszik csak (igaz, adottsága egy kissé erre is predesztinálja), a Vörös Csillag moziba csak közönségiskeres filmeket osztanak, a Fáklyát csak reprizeltek, mint valamiféle harmadrendű mozit, s néha ide szorítják ki a szovjet filmek egy részét.

További elemző munkát igényel az egyes társadalmi rétegek tényleges igényének megismerése is. Nem lesz elegendő a telefonszervezés, a mozik és az üzemek, munkahelyek eleven és személyes kapcsolatát nem helyettesítheti semmi. A szakmai és sajtóvetítéseket ki kell szélesíteni. Az élményszerű propaganda nagyobb szerepet kap. Persze jobb filmekre is számítnunk, miközben változtatásokat tervezünk és foganatosítunk.

Az üzemi munkások és az ifjúság külön figyelmet érdemel. Meg kell kísérelni egyes gazdag mondanivalójú magyar filmeknek az üzemekben való vetítését is. Ez is egy módja lehet annak, hogy aktuális filmeket ott vetítsünk, ahol arra leginkább szükség van. Városokban kísérletezni kell a kisfilmes délutánokkal, meg a filmbarátok egy napjával. Szegeden a napközis mozit régen sürgetik. Felvetődött egészen kis befogadóképességű művészmozi létesítésének gondolata, a meg-

levő adottságok kihasználásával valahol, ahol ez megoldható.

Megvizsgálandó a forgalmazás jelenlegi szervezete is. Rendkívül lassú a közönségtől a forgalmazókig és megfordítva az információk áramlása, de ezek feldolgozása és alkalmazása is hiányzik. Ugy gondoljuk, hogy már a jelenlegi szervezésben létre kell hozni ennek feltételeit. Felelős személyt; anyagi-tárgyi körülményeket szükséges ehhez a moziüzemi vállalatnál biztosítani, más szóval tovább kell korszerűsíteni a munkát.

A műszaki fejlesztési tervek-nél figyelembe vesszük, hogy erőteljesen fejlődik a színes technika. A filmek 90 százaléka máris így készül. Nem folytatjuk tovább újabb 70 mm-es mozik létesítését. Egykor azt hittük, ebben van a mozi jövője. Most kiderült, hogy nem. Ellenkezőleg. E vetítési technika nagyon költséges, évről évre kevesebb hetvenes film jelenik meg, s utóbb az effajta filmgyártás szinte teljesen megszűnt külföldön. Falun a legkorszerűbb 16 mm-es keskenytechnikát fokozatosan alkalmazzuk, ötméteres képességgel, kitűnő fény- és hangminőséggel. E berendezések sorozatgyártása elkezdődött, egy év múlva széleskörűen ráterünk alkalmazására a kismozikban.

Sok közönségünkben a mozi kihasználtsága 20 százalék alá esett vissza. Felvetjük, hogy tanácsaink fontolják meg mozi helyett tévéfilm-klub létesítését, működtetését. (Árpádhalom, Bokros, Bördány, Csanádalberty, Derekegyháza, Domaszék, Klárafalva, Királyhegyes, Köveg, Nagymágocs-Tompahát, Oföldsák, Pusztamérges, Sövényháza, Hantháza, Magyartés.) Rendkívül gyenge a mozi kihasználtsága Csanádalberty (9,3 százalék), Királyhegyes (8,0 százalék) és Domaszék (11,9 százalék) községekben. Kérdéssé vált a jelenlegi körülmények között érdemes-e itt mozit fenntartani? Mi a véleménye erről a helyi tanácsnak, esetleg a falugyűlésnek? Ha a mozi helyett tévéfilm-klubot kívánnak működtetni, akkor a gépi felszerelést adják át a művelődési otthonnak, esetleg a termelőszövetkezetnek. Ha viszont a mozit tovább kívánják üzemeltetni, járuljanak hozzá a munka megjavításához, a mozi fenntartásához. Mindkét esetben valamiféle filmkultúrát terjeszteni és folytatni kell e kritikus helyeken is.

Anyagi eszközeinkkel ésszerűen gazdálkodjunk. Lehetőleg ne építsünk falun új mozikat, mert ez nagyon költséges. Járjuk továbbra is azt az utat, hogy ahol csak lehet, vigyük be a mozikat a művelődési házak nagyterméibe, mert ezek egyébként nincsenek kellően hasznosítva. Így tanácsai és vállalatok összefogással, kevesebb költséggel tudunk korszerű mozit üzemeltetni. Az elhasznált székeket cseréljük fel újakra és kényelmesekre. Ez ma már alapvető követelmény. Nincs kényelmetlenebb, mint rossz és szűkre szabott ülőhelyekről nézni a filmet.

Remélhetjük, hogy néhány év alatt tovább javulnak a vetítés feltételei, s jobb filmekkel, tökéletesebb műsorpolitikával a mozinézők nagyobb megelégedésére dolgozhatunk.

CSENKE LÁSZLÓ

